

..... فارسی و نگارش

شماره هفته	تاریخ	صفحات کتاب	شماره مفاهیم کلیدی درس	ماه
۱	۰۷/۰۷	۱۴ تا ۱۰	۱ تا ۶	مهر
۲	۰۷/۱۴	۱۷ تا ۱۵	۷ تا ۱۱	
۳	۰۷/۲۱	۲۰ تا ۱۸	۱۲ تا ۱۷	
۴	۰۷/۲۸	۲۴ تا ۲۱	۱۸ تا ۲۵	
۵	۰۸/۰۵	۲۸ تا ۲۵	۲۶ تا ۳۱	آبان
۶	۰۸/۱۲	۳۳ تا ۲۹	۳۲ تا ۳۸	
۷	۰۸/۱۹	۳۹ تا ۳۴	۳۹ تا ۴۸	
۸	۰۸/۲۶	۴۱ و ۴۰	۴۹ تا ۵۲	
۹	۰۹/۰۳	۴۴ تا ۴۲	۵۳ تا ۵۶	آذر
۱۰	۰۹/۱۰	۴۹ تا ۴۵	۵۷ تا ۶۳	
۱۱	۰۹/۱۷	۵۴ تا ۵۰	۶۴ تا ۷۲	
۱۲	۰۹/۲۴	۵۹ تا ۵۵	۷۳ تا ۸۲	
۱۳	۱۰/۰۱	۶۴ تا ۶۰	۸۳ تا ۸۷	دی
۱۴	۱۰/۰۸	۶۸ تا ۶۵	۸۸ تا ۹۴	
۱۵	۱۰/۱۵	۷۱ تا ۶۹	۹۵ تا ۱۰۱	
۱۶	۱۰/۲۲	۷۵ تا ۷۲	۱۰۲ تا ۱۱۰	
۱۷	۱۰/۲۹	۷۸ تا ۷۶	۱۱۱ تا ۱۱۴	بهمن
۱۸	۱۱/۰۶	۸۳ تا ۷۹	۱۱۵ تا ۱۲۱	
۱۹	۱۱/۱۳	۸۸ تا ۸۴	۱۲۲ تا ۱۳۲	
۲۰	۱۱/۲۰	۹۲ تا ۸۹	۱۳۳ تا ۱۳۸	
۲۱	۱۱/۲۷	۹۵ تا ۹۳	۱۳۹ تا ۱۴۳	اسفند
۲۲	۱۲/۰۴	۱۰۰ تا ۹۶	۱۴۴ تا ۱۴۶	
۲۳	۱۲/۱۱	۱۰۵ تا ۱۰۱	۱۴۷ تا ۱۵۰	
۲۴	۱۲/۱۸	۱۰۸ تا ۱۰۶	۱۵۱ تا ۱۶۲	
۲۵	۱۲/۲۵	—	—	فروردین
—	۰۱/۰۵	—	—	
—	۰۱/۱۱	—	—	
۲۶	۰۱/۱۷	۱۱۲ تا ۱۰۹	۱۶۳ تا ۱۷۱	
۲۷	۰۱/۲۴	۱۱۵ تا ۱۱۳	۱۷۲ تا ۱۸۲	اردیبهشت
۲۸	۰۱/۳۱	۱۱۸ تا ۱۱۶	۱۸۳ تا ۱۸۷	
۲۹	۰۲/۰۷	۱۲۳ تا ۱۱۹	۱۸۸ تا ۱۹۰	
۳۰	۰۲/۱۴	۱۲۶ تا ۱۲۴	۱۹۱ تا ۱۹۳	
۳۱	۰۲/۲۱	۱۲۸ و ۱۲۷	۱۹۴ تا ۱۹۷	اردیبهشت
۳۲	۰۲/۲۸	تکرار و تمرین	—	
				خرداد

بودجه‌بندی هر کلاس یا هر کتاب با توجه به شرایط منطقه بسته می‌شود و هر آموزگار ممکن است با توجه به شرایط کلاسی خود بودجه‌بندی خاصی را در نظر بگیرد. بودجه‌بندی‌های کاذب پیشنهادی است.

نهادها

فصل ۱

محله‌ی ما

ستایش و درس ۱

مفاهیم کلیدی درس

مفاهیم کلیدی ستایش

- ۱) خداشناسی
- ۲) سپاسگزاری از خدا
- ۳) تقویت مهارت خواندن
- ۴) تقویت مهارت گوش دادن
- ۵) تقویت مهارت گفتن
- ۶) معنی و مفهوم واژگان ستایش
- ۷) مفهوم کلی شعر: آغاز هر کاری با نام خدا / سپاسگزاری از خدا

مفاهیم کلیدی درس

- ۸) معرفی محله
- ۹) تقویت مهارت خواندن
- ۱۰) تقویت مهارت گوش کردن
- ۱۱) تقویت مهارت گفتن
- ۱۲) معنی و مفهوم واژه‌های درس
- ۱۳) رابطه‌ی معنایی واژه‌ها «شبکه‌ی مفهومی»
- ۱۴) جمع بستن واژه‌ها با نشانه‌های جمع «ها، ان، ات»
- ۱۵) آشنایی با پانتومیم
- ۱۶) آشنایی با بند و بندنویسی
- ۱۷) حفظ شعر «پدر بزرگ»
- ۱۸) تاریخ ادبیات: آشنایی با «محمود پوروهاب» و «ناصر کشاورز»

● معنی واژه‌های «ستایش»

آفرید:	خلق کرد	* کینه:	دشمنی کسی را در دل داشتن
بخشنده:	کسی که چیزی به دیگران می‌بخشد.	صاف:	پاک
* سنجاقک:	حشره‌ای زیبا و تندپرواز با دو جفت بال بلند و نازک، چشم‌های بزرگ و شاخک‌های بلند. ۶	* صمیمی:	همدل و مهربان

شماره مشاخص

۶

فارسی و نگارش

شماره فصل

۱

سوم دبستان

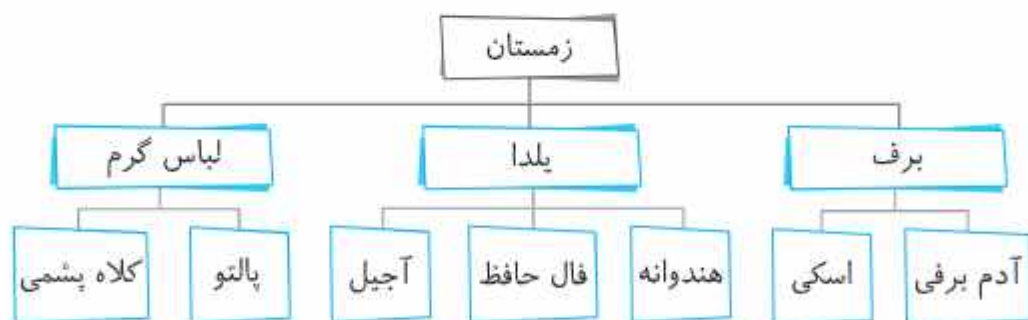
۲

● معنی واژه‌های درس «محلّه‌ی ما»

* اطراف:	دور و بر	* عظمت:	بزرگی
انتها:	آخر، پایان	* فیروزه‌ای:	به رنگ فیروزه، آبی مایل به سبز
* برگزار شدن:	بر پا شدن، انجام شدن	* قنادی:	شیرینی‌فروشی
بوستان:	باغ پر از گل	گلدسته:	جای بلندی که در مساجد برای اذان
* ثبت‌نام:	نوشتن اسم، نام‌نویسی	گنبد:	گفتن درست می‌کنند.
دقت:	توجه زیاد	* محلّه:	برآمدگی دایره‌ای شکل بالای مساجد
دکان:	مغازه	* نگران:	قسمتی از یک شهر یا روستا
* عادت:	آنچه بر اثر تکرار، رفتار همیشگی	دلواپس ۱۲	
انسان می‌شود.			

● واژه آموزشی

گاهی با شنیدن یک واژه، به یاد واژه‌های دیگری می‌افتیم که از نظر معنایی یا مفهومی با آن واژه ارتباط دارند؛ برای مثال با شنیدن واژه‌ی «زمستان»، واژه‌های «برف»، «یلدا» و «لباس گرم» را هم به خاطر می‌آوریم. به این نوع ارتباط بین واژه‌ها، «شبکه‌ی مفهومی» یا «شبکه‌ی معنایی» می‌گویند. ۱۳

● دانش زبانی

در سال گذشته، با دو نشانه‌ی جمع «ها» و «ان» آشنا شدیم. می‌دانیم وقتی این نشانه‌ها به آخر واژه‌ای اضافه می‌شوند، تعداد بیشتر از یکی را نشان می‌دهند.

مثال کتاب (یک کتاب) کتاب‌ها (چند کتاب)

اکنون با نشانه‌ی جمع «ات» آشنا می‌شویم. موضوع + ات ← موضوعات

نکته ... ۱ نشانه‌های «ها»، «ان» و «ات» در پایان برخی واژه‌ها نشانه‌ی جمع نیستند بلکه جزئی از حروف خود واژه هستند.

مثال انتها، خیابان، نبات

اگر این نشانه‌ها را از آخر مثال‌های بالا حذف کنیم، این کلمه‌ها بی‌معنا می‌شوند.

نکته ... ۲ در واژه‌هایی که آخر آن‌ها «ه» (ا) می‌آید، هنگام جمع بستن با «ات»، «ه» حذف می‌شود.

مثال مجله + ات ← مجلات

نکته ... ۳ در واژه‌هایی که آخر آن‌ها «ه» (ا) باشد، هنگام جمع بستن با «ان»، «ه» تبدیل به «ی» می‌شود و بعد از آن «گ» می‌آید سپس با «ان» جمع بسته می‌شود.

مثال پرنده + ان ← پرند + گ + ان ← پرندگان

نکته ... ۴ برخی از واژه‌ها را می‌توان با دو نشانه جمع بست.

مثال درخت‌ها / درختان کلمه‌ها / کلمات

چون نشانه‌ی جمع «ات» از زبان عربی وارد زبان ما شده است، بهتر است هنگام جمع بستن واژه‌ها از نشانه‌های جمع «ها» یا «ان» استفاده کنیم. **۱۴**

پاتومیم یک نمایش بی‌کلام است که در آن با حرکات دست و بدن و بدون حرف زدن منظور خود را به بیننده می‌رسانیم.

• نگارش

بند: متن کوتاهی که از تعدادی جمله‌ی مرتبط درست شده است، بند نامیده می‌شود.

نکته برای زیبانویسی یک بند، باید اولین جمله‌ی آن را با کمی «تورفتگی» شروع کرد سپس باقی سطرها را از ابتدای خط نوشت.

مثال به بند زیر که درباره‌ی «دریاهای ایران» است، توجه کنید.

«کشور ایران دریاهای وسیعی دارد. در شمال ایران، بزرگ‌ترین دریاچه‌ی دنیا، خزر، قرار گرفته است که به سبب بزرگی، به آن دریا می‌گویند. دریای خزر منابع گوناگونی دارد؛ مانند انواع ماهی‌ها، خلیج فارس و دریای عمان نیز در جنوب ایران قرار دارند. این دریاها نیز سرشار از انواع نعمت‌های خدادادی هستند. ما ایرانیان باید در حفظ و نگه‌داری این ثروت‌های عظیم، تلاش و کوشش کنیم.» **۱۵**

شماره مشاخص

۱۴

فارسی و نگارش

شماره فصل

۱

سوم دبستان

۴

تاریخ ادبیات

محمود پوروهاب شاعر و نویسنده‌ی شعر کودک است که در سال ۱۳۴۰ شمسی در شهرستان رودسر به دنیا آمد و اکنون در شهر مقدس قم زندگی می‌کند. از آثار او می‌توان به آوازه‌های روشن، کارگرهای فقیر و قصه‌ی مرد تبیل اشاره کرد.

ناصر کشاورز در سال ۱۳۴۱ شمسی در تهران به دنیا آمد. او پرکارترین شاعر شعر کودک است که ۱۶۰ عنوان کتاب از او منتشر شده است. مجموعه‌ی ۱۲ جلدی «شعرهای نونی کوچولو» و مجموعه‌ی ۶ جلدی «دویدم و دویدم» از آثار او است. ۱۸

تمرین

درست نادرست

درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید.

☐ ☐

۱- نام دیگر «فتادی» شیرینی فروشی است.

☐ ☐

۲- «کینه» و «دشمنی» دو واژه‌ی مخالف هستند.

☐ ☐

۳- واژه‌ی «پاییز» با واژه‌های «انار»، «باران» و «خش خش برگ‌ها»

یک شبکه‌ی مفهومی می‌سازد.

☐ ☐

۴- واژه‌ی «بوستان» با «ان» جمع بسته شده است.

جاهای خالی را پر کنید.

۵- بند زیر را بخوانید و هم‌معنی واژه‌های رنگی را داخل کمانک بنویسید.

امید در کلاس سوم **ثبت نام** () کرده بود و هنوز به محله‌ی جدید عادت نداشت. او با پدر به

بازارچه () رفت. در بازارچه تعداد زیادی **دکان** () وجود داشت. از بازارچه که گذشتند،

به میدان رسیدند. در یک سوی میدان، مسجد بزرگی با گنبد **فیروزه‌ای** () دیده می‌شد.

گزینه‌ی درست را با علامت ✓ مشخص کنید.

۶- نمایش بی‌کلام که با حرکت دست و بدن و بدون حرف زدن انجام می‌شود، چه نام دارد؟

۳ پانتومیم

۲ نمایش عروسکی

۱ تئاتر

شماره مشاخم

فارسی و نگارش

شماره فصل

۷- هم معنی واژه‌ی «صمیمی» کدام گزینه است؟

- (۱) همراه (۲) همدل (۳) همنشین

۸- مخالف واژه‌ی «شروع» چیست؟

- (۱) پایان (۲) بیرون (۳) آغاز

۹- کدام واژه جمع نیست؟

- (۱) دختران (۲) ازدها (۳) پرندگان

ت وصل کنید.

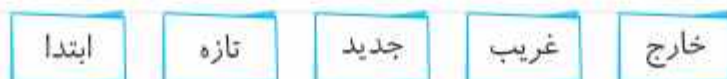
۱۰- واژه‌های گروه «الف» را به هم معنی آن در گروه «ب» وصل کنید. (یک واژه اضافه است؛ آن را بنویسید.)

(آذربایجان شرقی - مدرسه‌ی طالقانی - ۹۸)

ت به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.

۱۱- واژه‌های مخالف را یک رنگ کنید.

سوم دبستان

۱۲- واژه‌های وسط گل‌ها، چه واژه‌هایی را به یاد شما می‌آورد؟ روی گلبرگ‌ها بنویسید.

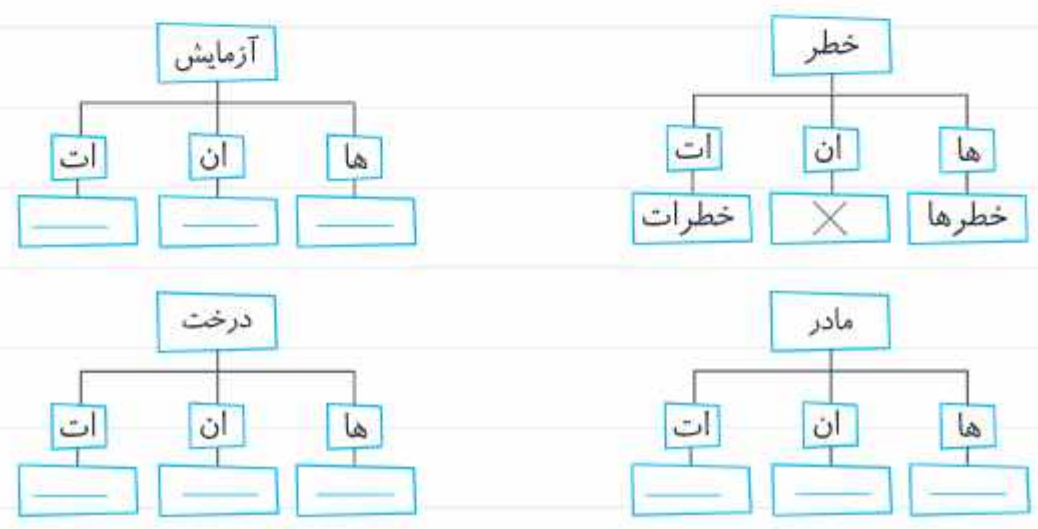
۱۳- از بین واژه‌های داخل کادر، پنج واژه جمع هستند، آن‌ها را پیدا کنید و بنویسید.

جملات	نبات	موجودات	انتها	آسمان
پسران	کیف‌ها	خزندگان	خاطره	لحظه

۱۴- در جدول زیر، واژه‌هایی را که دارای ارتباط معنایی هستند، پیدا کرده و با یک رنگ مشخص کنید.

ب	ا	ز	ا	ر	چ	ه
م	س	ج	د	ت	و	پ
ب	و	س	ت	ا	ن	💡
ن	ا	ن	و	ا	ی	ی
گ	ل	د	س	ت	ه	💡

۱۵- مانند نمونه، برای هر واژه نشانه‌ی جمع مناسب به کار ببرید.

شماره صفحات

فارسی و نگارش

شماره فصل

۱

۱۶- با توجه به شعر «خداوند رنگین کمان» و درس «۱» جمله‌های زیر را مرتب کنید. (منتخب معلمان برگزیده)

الف) مانند - صاف - آب - بی‌کینه - و - دلی

ب) بهتر - بوی - خدایی - از - است - گل - که

پ) عظمتی - گنبد - و - آن - گلدسته‌های - داشت - فیروزه‌ای - بلند

شماره ششایم

فارسی و نگارش

شماره فصل

۱۷- به تصاویر نگاه کنید و جمله‌های کنار هر کدام را بخوانید. سپس برای تصویر آخر دو جمله بنویسید و

با کنار هم قرار دادن جمله‌ها یک بند بسازید.

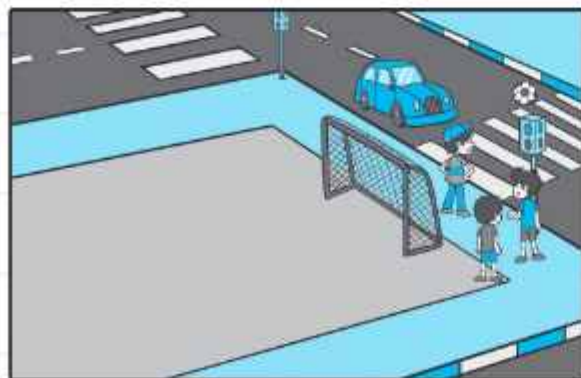
۱- امیر دروازه‌بان تیم فوتبال محله است.

۲- او و دوستانش در زمین خالی کنار فروشگاه محله فوتبال بازی می‌کنند.

۱- یک روز توپ امیر و دوستانش به سمت خیابان شوت شد.

۲- بچه‌ها هر چه تلاش کردند به توپ نرسیدند و توپ داخل خیابان افتاد.

سوم دبستان

آزمون دی ماه شماره‌ی (۱)

الف گزینه‌ی درست را علامت بزن.

۱- کدام گزینه جمع واژه‌ی «محلّه» است؟

الف) محلّه‌ی ما ب) محلّه‌ها پ) محلات ت) موارد «ب» و «پ»

۲- هم‌معنی واژه‌ی «پیوسته» کدام گزینه است؟

الف) همیشه ب) بعضی اوقات پ) گاهی ت) با فاصله

۳- هم‌خانواده‌ی واژه‌ی «انتظار» کدام گزینه است؟

الف) نظارت ب) انتظار پ) منتظر ت) همه‌ی موارد

۴- هواکش، یعنی _____.

الف) وسیله‌ای که هوا را آلوده می‌کند. ب) وسیله‌ای که هوا را جابه‌جا می‌کند.

پ) وسیله‌ای که هوا تولید می‌کند. ت) وسیله‌ای که جلوی عبور هوا را می‌گیرد.

ب درست یا نادرست بودن جمله‌های زیر را مشخص کن.

درست نادرست

☐ ☐

۵- خاطرات جمع «خاطره» است.

☐ ☐

۶- خویشان بزرگ برای درو، به کشتزار آمدند.

☐ ☐

۷- شعر «پدر بزرگ» سروده‌ی حافظ است.

☐ ☐

۸- «مجلّه‌ها» جمع واژه‌ی «مجلّه» است.

پ در جاهای خالی، واژه‌ی مناسب بنویس.

فرهنگی - بزرگ - خستگی - دل‌نشین

۹- آواز _____ قناری، گوشم را نوازش می‌کند.

۱۰- آلودگی صوتی باعث _____ می‌شود و دقت را کم می‌کند.

۱۱- فرهنگستان زبان و ادب فارسی یک نهاد _____ است.

۱۲- دهقان و _____ هم‌معنی هستند.

ت شکل و جدول

۱۳- جدول زیر را کامل کن.

واژه	هم خانواده	سه حرف اصلی
شکر	_____	____، ____، ____
معلم	_____	____، ____، ____

۱۴- با کمک «خوش» و «سر» واژه بساز.

ت به پرسش زیر، پاسخ کوتاه بده.

۱۵- برای هر واژه یک مخالف بنویس.

پ (شادی) ≠ _____

ب (دیر) ≠ _____

الف (روز) ≠ _____

۲ به پرسش‌های زیر، پاسخ کامل بده.

۱۶- با توجه به واژه‌های داده شده، جمله‌ی زیر را تغییر بده و بنویس.

«احمد و برادرش به اصفهان خواهند رفت.»

الف) _____ (ما)

ب) _____ (دیروز)

۱۷- این واژه به دو شکل خوانده می‌شود؛ هر دو شکل آن را بنویس و با آن جمله بساز.

۱۸- جمله‌ی گفتاری «بعضیا فقط خونه‌ی خودشونو تمیز می‌کنن.» را به زبان نوشتاری تغییر بده.

۱۹- درباره‌ی موضوع «مهربانی» یک بند بنویس.

متن پیشنهادی املای دی ماه

بوستان، فضای سبز بسیار زیادی داشت. در انتهای آن، زمین فوتبالی دیده می شد و جمعیت زیادی آنجا بودند. بچه ها، می دانید که ورزش برای سلامتی مفید است. بهتر است همه ی ما، هر روز برنامه ای برای ورزش کردن داشته باشیم.

تمام حیوانات، اطراف لانه ی خود را تمیز می کنند تا در محیطی سالم زندگی کنند. انسان هم عادت دارد محیط زندگی خود را پاکیزه نگه دارد.

خانم مرتبی گفت: «اگرچه ممکن است، شما به سر و صدا عادت کرده باشید؛ اما آلودگی صوتی باعث خستگی می شود و دقت شما را برای درس خواندن و گوش دادن به سخن دیگران، کم می کند.»

جوجه ها تعجب کردند و مادر گفت: «تا وقتی که دهقان به امید دیگران نشسته بود، برای ما خطری نبود.»

هنگامی که خبر شهادت دلیرانه ی او پخش شد، امام خمینی (قَدَس سِرُّه) فرمودند: «رهبر ما، آن طفل دوازده ساله ای است که با نارنجک، خود را زیر تانک دشمن انداخت.»

پیرمرد با دقت، گودالی را در زمین می کند. دانه ی گردو را در گودال می گذاشت و روی آن را با خاک نرم، می پوشاند.

حضرت فاطمه (س)، فوری پیراهن نو را برداشت، به طرف در رفت و با مهربانی آن را به زن داد.